

Autoriteit Consument en Markt
T.a.v. dhr. J. de Maa
Postbus 16326
2500 BH Den Haag

Ons kenmerk	2.023.014
Uw kenmerk	
Behandeld door	
Telefoon	070
E-mail	@energie-nederland.nl
Plaats & datum	Den Haag, 6 april 2023
Betreft	Betreft: Zienswijze ontwerp-codebesluit ongewenst balanceren

Geachte heer De Maa,

Op 27 februari 2023 heeft de ACM een ontwerp codebesluit "Voorkomen ongewenst balanceringsgedrag" met zaaknummer ACM/22/177510 gepresenteerd. Hierbij sturen wij u de zienswijze van Energie-Nederland toe met betrekking tot dit ontwerp codebesluit. De essentie van onze zienswijze is dat ook prudent balanceringsgedrag in het gasnetwerk door dit ontwerp codebesluit als ongewenst kan worden bestempeld en daarmee als overtreding aangemerkt zou kunnen worden. Daarom moeten de parameters worden aangepast in het codebesluit. Tevens moet ten alle tijden hoor en wederhoor worden toegepast. Indien deze aanpassingen niet doorgevoerd kunnen worden, dan dient het ontwerp besluit naar de mening van Energie-Nederland ingetrokken te worden.

Ontvankelijkheid

Energie-Nederland is op grond van haar statuten een belangenvereniging van energiebedrijven (producenten, leveranciers, handelaren) op de energiemarkt. Op grond van artikel 61 Gaswet kan Energie-Nederland derhalve als belanghebbende worden aangemerkt. Bovendien blijkt uit vaste jurisprudentie, dat als uitgangspunt wordt genomen, dat een belangenorganisatie, die voor het belang van haar leden opkomt, daarmee opkomt voor een collectief belang, tenzij het tegendeel blijkt. Het ontwerp codebesluit heeft direct impact op de leden van Energie-Nederland die als balansverantwoordelijke partijen (shipper) actief zijn op de gasmarkt. Ook derhalve kan Energie-Nederland aangemerkt worden als belanghebbende.

Parkstraat 83
2514 JG, Den Haag
070 311 43 50

info@energie-nederland.nl
energie-nederland.nl

KvK Den Haag 50816179
NL37ABNA0613003616
BTW NL8229.40.474.801

Proces van codewijziging

Tijdens het GEN op 16 december 2021 is gebleken dat GTS en Energie-Nederland een verschil van inzicht hebben wat betreft de probleemstelling en de definitie van het te bestrijden "ongewenste gedrag". In eerdere sessies over de codewijziging is aangegeven dat deze bedoeld was voor partijen die TTF bewust gebruiken om een onbalans te creëren. Het ging expliciet niet om onbalansen die zijn ontstaan door fysieke verstoringen of andere normale variaties in vraag of aanbod. In de GEN vergadering bleek echter dat GTS een bredere scope van het probleem hanteert, waarbij ook bonafide gedrag binnen de scope van het boeteregime komt te vallen. Bonafide partijen zouden met dit "ongewenste gedrag" (door bijvoorbeeld gewone fysieke verstoringen) afhankelijk zijn van het (achteraf) toepassen van coulance door GTS om onder eventuele heffingspercentages uit te komen.

ACM heeft GTS op 16 december 2022 gevraagd om wijzigingen door te voeren in de code. Netbeheer Nederland heeft op 30 januari 2023 een gewijzigd codewijzigingsvoorstel naar de ACM gestuurd.

Er zijn een aantal wijzigingen in het nu voorliggende ontwerp codebesluit doorgevoerd die Energie-Nederland als een verbetering beschouwt, waaronder een waarschuwing door GTS aan een marktpartij dat er sprake zou zijn van ongewenst balanceringsgedrag. De essentiële kritiek van Energie-Nederland is echter niet weggenomen. Namelijk, dat ook normaal, bonafide balanceringsgedrag onder de voorgestelde parameters nu in potentie als overtreding wordt aangemerkt terwijl er geen 'hoor-wederhoor' is vastgelegd op het moment dat de vier parameters 'op rood staan'. Deze laatste stap is van groot belang, zeker als de parameters blijven zoals thans vastgesteld. In deze zienwijze zullen we dat verder toelichten.

Gewenst gedrag wat als ongewenst gedrag wordt weergegeven.

Op grond van artikel 4.1.4.7 lid 1 van het ontwerp-codebesluit is sprake van ongewenst balanceringsgedrag door een erkende programmamaverantwoordelijke indien:

- a. Er in het vorige uur een balanceringsactie is uitgevoerd
- b. De erkende programmamaverantwoordelijke mede onbalansveroorzaker is geweest
- c. De absolute waarde van haar portfolio onbalans signaal groter is dan 15% van de absolute grenswaarde van de donkergroene zone; en
- d. De portfolio-onbalans groter is dan de portfolio omvang op dat betreffende uur OF het betreffende portfolio wordt vooral via TTF gebalanceerd. Dat is het geval indien één van de volgende situaties optreedt:
 - i. De absolute waarde van de TTF near-real-time allocaties in de portfolio is groter dan de som van alle near-real-time entry en exit allocaties in de portfolio (in absolute zin) op entry- en exitpunten waar het gas fysiek stroomt, of;
 - ii. Het portfolio heeft geen near-real-time allocatie op entrypunten waar het gas fysiek het netwerk wordt ingevoerd; of;
 - iii. Het portfolio heeft geen near-real-time allocatie op exitpunten waar het gas fysiek aan het netwerk wordt onttrokken.

Een partij kan echter als een prudent handelende partij optreden als die partij geen gas op fysieke entries en exits (ver)koopt op een bepaald moment (maar bijvoorbeeld slechts 1 van beiden of helemaal geen):

- Als een partij een klant levert op TTF vanaf een productieveld/berging dan heb je alleen maar fysieke gaslevering via een entry.
- Als een partij een klantenportfolio belevt met een flexibel contract vanuit TTF (dan heb je alleen maar fysieke gaslevering op een exit). Bij een onverwachte weersverandering worden de criteria dan vervuld, terwijl er dan geen bewuste onbalans wordt veroorzaakt.
- Als een partij het ene flexibele contract op TTF belevt met een ander flexibel contract (helemaal geen entries/exits). Dat zijn op zich contracten die in een liquide diverse gasmarkt voorkomen en gewenst zijn.

In het codewijzing voorstel wordt gedrag ook als ongewenst gedefinieerd als de portfolio-onbalans groter is dan de portfolio omvang op dat betreffende uur. De portfolio onbalans kan bij een prudent handelende partij echter groter zijn dan de portfolio omvang op een bepaald uur. Als je bijvoorbeeld een portfolio hebt met entry 10 en exit 10 (normaal in balans) kan er een valide reden zijn (niet ongewenst handelsgedrag) waardoor entry of exit wegvalt, dan zit je al na 1 uur in deze situatie. Een onbalans van een paar uur is niet ongebruikelijk.

Het kan een flink aantal uren duren om onbalansen op te lossen. Zeker als we in ogenschouw nemen dat de Next Hour markt zeer weinig liquide is en dat de Within day markt een lead time heeft van 3-4 uur en ook niet altijd liquide is. Daar is niets ongewoon/ ongewenst aan: het is een normale praktijk in de gasmarkt. Andere landen hebben dagbalancerings; daar is een onbalans van een paar uur vaak geen enkel probleem.

Ook de volgende situatie kan zich voordoen, waardoor bonafide handelsgedrag als ongewenst kwalificeert volgens de voorgestelde regeling: een handelspartij voorziet tegen het einde van de gasdag een grote long positie. Binnen de dag zou voor die partij een verkooptransacties verantwoord zijn, zelfs als de systeem onbalans short is en gelijktijdig tevens de portfolio positie van die partij op dat moment short is. Deze situatie zou zich voor kunnen doen in geval is voorzien dat een gasgestookte centrale ongepland wordt uitgezet of in afwijking van eerder E-programma's wordt afgeregeld.

Voor een marktpartij in onbalans kan een WDBA afroep helpen om liquiditeit te genereren. Een WDBA afroep trekt immers liquiditeit aan. Een enkele partij met een grotere onbalans kan moeilijker zelf liquiditeit genereren in de markt. De WDBA faciliteert daarmee de markt. Als partijen voorzichtiger worden om de WDBA te gebruiken zullen de balanceerkosten voor die partijen waarschijnlijk toenemen en zal het in zijn algemeenheid minder aantrekkelijk worden om in Nederland actief te zijn.

Non-discriminatie

Een van de criteria waardoor er volgens het ontwerp codebesluit ongewenst balanceringsgedrag is, is dat de absolute waarde van het portfolio onbalans signaal groter is dan 15% van de absolute grenswaarde van de donkergroene zone. Deze 15% is in de praktijk een absolute hoeveelheid. Deze absolute hoeveelheid zal voor een relatief grote partij sneller aan de orde zijn. Grote partijen (die dus makkelijker 15% van de totale SBS voor hun rekening nemen) worden gediscrimineerd ten opzichte van kleine partijen. In de praktijk komt het ook voor dat grote partijen meermalen de grens van 15% overschrijden. Je zou verwachten dat grote partijen ook een groter deel van het SBS mogen gebruiken. Kortom: Energie-Nederland is van mening dat de gekozen absolute

grens te statisch is (deze geldt voor grote en kleine partijen) en door in ieder geval grote partijen diverse malen bereikt is in het verleden. Grote partijen worden daardoor gediscrimineerd ten opzichte van kleine partijen.

Hoor & wederhoor

Zoals gezegd ziet Energie-Nederland de waarschuwing die door GTS aan een marktpartij gegeven moet worden als een stap vooruit. Dit zou echter niet enkel een waarschuwing moeten zijn, maar ook een daadwerkelijk overleg met hoor en wederhoor. Zoals eerder in deze zienswijze is aangegeven sluiten wij niet uit dat met prudent balanceringsgedrag het toch mogelijk is om onder de werking van dit codebesluit te vallen. Als een partij hiervoor een goede uitleg heeft moet dit besproken kunnen worden en voorkomen worden dat er een sanctie volgt. Hierbij moet een prudent handelende partij niet afhankelijk zijn van de coulance van GTS achteraf. Een vraag naar hoor en wederhoor is heel gebruikelijk aangezien dit op veel plaatsen wordt toegepast. Hoor en wederhoor wordt bijvoorbeeld ook toegepast in de vangnetmethodiek waarbij ACM energieleveranciers eerst om uitleg vraagt bij afwijkende leveringstarieven voorafgaand aan eventueel ingrijpen.

Conclusie

Al met al blijkt uit het voorgaande dat prudent gedrag daadwerkelijke als overtreding aangemerkt kan worden. Dit kan niet anders dan tot de conclusie leiden dat de parameters in het ontwerp codebesluit grondig moeten worden herzien. Ook moet in ieder geval hoor en wederhoor worden geïntroduceerd.

Energie-Nederland verzoekt u dan ook de hiervoor genoemde aanpassingen door te voeren. Indien deze aanpassingen niet doorgevoerd kunnen worden, dan verzoekt Energie-Nederland u het ontwerp codebesluit in te trekken.

Met vriendelijke groet,


Sam Collot d'Escury
Directeur